FEDERACJA PRZEDSIĘBIORCÓW POLSKICH

Al. Ujazdowskie 51 | 00-536 Warszawa | Tel.: +48 697 775 333

biuro@federacjaprzedsiebiorcow.pl
www.federacjaprzedsiebiorcow.pl

Warszawa, 28 października 2026 r.

[KOMENTARZ EKSPERCKI- prof. Grażyny Spytek-Bandurskiej - ekspert FPP ds. stosunków pracy, dialogu społecznego i rynku pracy]

Nowe działania PIP w ramach poszerzonych uprawnień kontrolnych. Inspekcja masowo weryfikuje umowy cywilnoprawne wśród osób zatrudnionych - sprawdź, czy Twoja firma jest na to przygotowana.

Federacja Przedsiębiorców Polskich reprezentująca interesy pracodawców i monitorująca warunki prowadzenia działalności gospodarczej, alarmuje o nowej fali działań quasikontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy. Z posiadanych przez nas informacji wynika, że organy PIP prowadzą szeroko zakrojone czynności weryfikacyjne, kierując do osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych szczegółowe ankiety. Inspekcja bada okoliczności rekrutacji, stopień podporządkowania pracowniczego, narzucanie godzin i miejsca pracy, a także kwestie używania firmowego sprzętu. Celem tych działań jest wykazanie tzw. nielegalnego zatrudnienia lub sztucznego zastępowania umów o pracę cywilnoprawnymi umowami zlecenia lub o dzieło i dążenie do automatycznego ich przekształcania w stosunki pracy.

Chcemy zwrócić uwagę, że osoba świadcząca pracę składa oświadczenie na żądanie organu Państwowej Inspekcji Pracy na podstawie art. 23 us. 1 pkt 9 oraz w nawiązaniu do art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy.

Przywołane przepisy stanowią, że **w toku postępowania kontrolnego** inspektor pracy ma prawo sprawdzania tożsamości osób wykonujących pracę lub przebywających na terenie podmiotu kontrolowanego, a także osób korzystających z usług agencji zatrudnienia, ich przesłuchiwania i żądania oświadczeń w sprawie legalności zatrudnienia lub prowadzenia innej działalności zarobkowej.

Właściwe organy Państwowej Inspekcji Pracy, **po umożliwieniu stronom stosunku prawnego zajęcia stanowiska**, są uprawnione również do wydania polecenia usunięcia naruszeń dotyczących niezawarcia umowy o pracę - w sytuacji, gdy w stosunku prawnym łączącym strony dominują cechy stosunku pracy określone w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

Z przywołanych wyżej przepisów wynika, że brak podstaw do dodatkowych działań nieobjętych postępowaniem kontrolnym. Ponadto obie strony powinny mieć możliwość zajęcia stanowiska.

Co więcej, w kwestionariuszu ankiety jest zawarte pouczenie, że zgodnie z art. 225 § 2 Kodeksu karnego karze pozbawienia wolności do lat 3 podlega ten, kto osobie uprawnionej do kontroli w zakresie inspekcji pracy lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej.

Na tej podstawie nasuwa się wniosek, że rozsyłanie szczegółowych ankiet do osób zatrudnionych na umowach cywilnoprawnych w celu rozpoznania relacji z pracodawcą wykracza poza ramy postępowania kontrolnego. Brak jest podstaw prawnych do podejmowania przez organ działań o charakterze szeroko zakrojonego poszukiwania nieprawidłowości tam, gdzie strony dobrowolnie wybrały elastyczną formę współpracy. Nie ma informacji, że ankieta jest kierowana do osób składających skargę do PIP.

Zasady proceduralne wymagają, aby obie strony miały równy dostęp do środków obrony i mogły zająć stanowisko. Praktyka polegająca na zbieraniu oświadczeń od osób zatrudnionych za pomocą jednostronnych, sugestywnych ankiet odbywa się często bez wiedzy i udziału pracodawcy. Takie działanie uniemożliwia rzetelną konfrontację twierdzeń.

Zawarte w ankiecie pytania mają charakter sugestywny. Dla osoby zatrudnionej jest to sygnał ostrzegawczy o charakterze przymusu psychologicznego.

Działania te pokazują, że PIP zamiast pełnić rolę doradcy w ramach aktywności prewencyjnej, sięga po instrumenty presji psychologicznej i administracyjnej.

Pracodawco, jeśli:

- posiadasz wiedzę o wysyłaniu do pracowników takich ankiet przez PIP w Twojej branży lub firmie?
- chcesz upewnić się, czy Twoje umowy cywilnoprawne są poprawnie skonstruowane w obliczu nowych kontroli,

to skontaktuj się z nami! Zapewniamy wsparcie eksperckie, analizę ryzyka oraz pomoc wyspecjalizowanych kancelarii prawnych w przygotowaniu się do kontroli inspekcyjnych.

[KONIEC DOKUMENTU]